

Інформаційні технології в наукових дослідженнях і навчальному процесі: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 90-річчю Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (16-18 листопада 2011р.). – Луганськ, 2011. – С.185-188.

УДК 378.011.3-051

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ KEYС-ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

І.П.Шама

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Під час інтенсивних і масштабних перетворень у всіх сферах життєдіяльності, в центрі суспільного інтересу знаходяться школа, освіта, які можуть відродити віру в людину як творця поступального розвитку суспільства. Пошук доріг оптимального розвитку суб'єктивно-творчих можливостей молоді, що вчиться, розглядається умовою життєздатності і прогресу суспільства.

Тому розвиток системи професійної освіти у напрямі багаторівневості, варіативності стимулює пошук таких її моделей, які дозволяють студентам навчатися в опорі на найбільш виражений особистісний потенціал, активізують внутрішньоособистісні механізми ефективного освоєння професії. Пошук резервів вдосконалення професійної підготовки фахівця зміщується в площину активності та ініціативи самих студентів. Цим викликана необхідність використання в освітньому середовищі ВНЗ найбільш ефективних (інтерактивних) методів і технологій навчання, однією із яких є кейс-технологія.

Технологія в загальному розумінні визначається як система методів, що здійснюється в будь-якому процесі. Педагогічна технологія – це система теоретично обґрунтованих принципів і

правил, а також відповідних прийомів і методів ефективного досягнення педагогом мети навчання, виховання і розвитку учнів [1].

Сутність кейс-технології (технологія ситуаційного аналізу) полягає в тому, що студентам пропонується реальна ситуація, опис якої одночасно відображає не тільки будь-яку практичну проблему але й актуалізує визначений комплекс знань, які необхідно засвоїти у ході вирішення цієї проблеми. При цьому проблема не має однозначного вирішення [2].

В.Я. Платов виділяє наступні ознаки кейс-технології, що дозволяють відрізнити аналіз ситуацій від будь-якої іншої технології навчання [3].

1. Наявність моделі соціально-економічної системи, стан якої розглядається у деякий дискретний момент часу.

2. Колективне вироблення рішення.

3. Багатоальтернативність рішень. Спостерігається принципіальна відсутність єдиного рішення.

4. Єдина мета при виробленні рішення.

5. Наявність системи групового оцінювання діяльності.

6. Наявність керованої емоційної напруги.

Методологічно кейс-технологія у професійній підготовці у ВНЗ принципово відрізняється від аналогічного змісту навчання, яке не використовує кейс-технологію. Ця відмінність проявляється, перш за все, на рівні дидактичних принципів, що застосовуються.

Кейс-технологія спирається на сукупність наступних дидактичних принципів:

1. Індивідуальний підхід до кожного студента, урахування його потреб, стилю його навчання, що передбачає збір максимуму інформації про студентів ще до початку занять.

2. Максимальне надання свободи в навчанні (можливість вибору викладача, дисциплін, форми навчання, типу завдань і способу їх виконання).

3. Забезпечення студентів достатньою кількістю наочних матеріалів, які стосуються вирішення задач.

4. Раціональна подача теоретичного матеріалу, що сконцентрований навколо основних проблем.

5. Можливість активної співпраці викладача і студента, який в будь-який час має змогу звернутись до нього.

6. Акцентування уваги на розвитку сильних сторін студента.

Поряд з цим існує ряд проблем, які потребують вирішення:

- застосування комплексного підходу до вибору форм і методів навчання з метою створення привабливої для студентів структури професійної підготовки;

- міждисциплінарна і міжкафедральна погодженість форм навчання, що застосовуються;

- пошук/розробка та використання різних методичних прийомів з метою забезпечення ефективності і результативності процесу навчання;

- підвищення педагогічної майстерності, набуття викладачами навичок і стиля поведінки тренера-інструктора.

Спостерігається специфіка кейс-технології з точки зору тих методів, на які вона спирається. Під методом навчання у дидактиці розуміється упорядкований спосіб досягнення навчально-виховних цілей [4].

Кейс-технологію можна уявити в методологічному контексті як складну систему, в яку інтегровані методи пізнання. До неї входять моделювання, системний аналіз, проблемний метод, мисленнєвий експеримент, методи опису, класифікації, ігрові методи, які виконують в кейс-технології свої ролі (таб.1).

Таблиця 1

Методи пізнання, які входять до кейс-технології навчання

Метод пізнання, інтегрований у кейс-технологію	Характеристика його ролі у кейс-технології
Моделювання	Побудова моделі ситуації
Системний аналіз	Системне представлення та аналіз ситуації

Мисленневий експеримент	Спосіб отримання знань про ситуацію шляхом її мисленнєвого перетворення
Методи опису	Створення опису ситуації
Проблемний метод	Представлення проблеми, що лежить в основі ситуації
Метод класифікації	Створення упорядкованого переліку властивостей, сторін, які складають ситуацію
Ігрові методи	Представлення варіантів поведінки героїв ситуації
"Мозкова атака"	Генерування ідей відносно вирішення ситуації
Дискусія	Обмін точками зору з приводу проблеми і шляхів їх вирішення

Педагогічний потенціал кейс-технології більш потужний, ніж у традиційних технологій навчання. Викладач і студент тут постійно взаємодіють, вибирають форми поведінки, позиціонують себе в спорі, мотивують свої дії, аргументують їх моральними нормами. Кейс-технологія надає можливості поєднання педагогічного керівництва з розвитком самостійності, ініціативи творчості викладача і студента.

Сфера використання цієї технології доволі широка, вона застосовується при підготовці фахівців різних напрямків, особливо економістів і менеджерів. Але використання кейс-технології в гуманітарній освіті не менш перспективне і ефективне.

Особливість дисциплін гуманітарного циклу (філософія, політологія, психологія, соціологія, педагогіка, культурологія та ін.) полягає у тому, що їх знання характеризується відсутністю жорсткої обумовленості. Для них притаманна неоднозначність і ситуативність. Тому гуманітарна освіта є природним середовищем для застосування кейс-технології.

Література:

1. Бoryтко Н.М. Педагогические технологии: [учебник для студентов педагогических вузов] /Н.М.Борытко, И.А.

Соловцова, А.М. Байбаков [под ред. Н.М.Борытко]. – Волгоград: Изд-во ВГИПК РО, 2006. – 59с. (Сер. "Гуманитарная педагогика". Вып.2)

2. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий: В 2 т. - Т. 1. – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – 816с. (Серия "Энциклопедия образовательных технологий").

3. Дидактические игры [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http://ru.wikipedia.org/wiki/Дидактические игры](http://ru.wikipedia.org/wiki/Дидактические_игры)

4. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ.пед.вузов: В 2 кн. – М.: Гуманит.изд.центр ВЛАДОС, 1999. – Кн.1: Общие основы. Процесс обучения. – 576с.: ил.